Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Asiantuntijalausunto KEHA/18689/2023

2.6.2023

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Viite:

Eduskunnan talousvaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille (ylijohtaja Olli Madekiven kautta sähköpostilla 30.5.2023 klo 14.43) asiassa U 6/2023 vp

Asia:

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kirjallinen asiantuntijalausunto asiassa U 6/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä (nettonollateollisuutta koskeva säädös)

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) kiittävät mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto Valtioneuvoston kirjelmästä (myöhemmin kirjelmä) eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä (nettonollateollisuutta koskeva säädös).

Kirjelmässä todetaan, että asetusehdotuksella on vaikutusta jäsenvaltioiden viranomaisten tehtävien organisointiin, koska jäsenvaltiot velvoitettaisiin nimeämään kansallinen toimivaltainen viranomainen koordinoimaan hankkeiden luvitus- ja muita hallinnollisia menettelyjä. Lisäksi ehdotetussa asetuksessa säänneltäisiin jäsenvaltioiden hallinnollista menettelyä yksityiskohtaisella tasolla esimerkiksi asettamalla enimmäismääräaikoja luvitusmenettelylle. Valtioneuvoston tapaan ELY-keskukset pitävät tärkeänä, että luvitus- ja muista hallinnollisista menettelyistä säädeltäisiin ensisijaisesti kansallisella lainsäädännöllä myös nettonollateknologioiden osalta. Erityisen tärkeänä ELY-keskukset pitävät sitä, että jäsenvaltioilla on ehdotettua enemmän liikkumavaraa organisoida viranomaisten tehtävät ja hallinnolliset menettelyt ottaen huomioon jäsenvaltioiden maantieteelliset erot sekä alueelliset ja paikalliset olosuhteet.

Kyseessä on vaikutuksiltaan merkittävä asetus, joten komission perustelut vaikuttavuusarvioinnin puuttumisesta kiireellisyyteen vedoten eivät ole hyväksyttäviä. Kirjelmässä asia voitaisiin esittää painokkaammin.

Keskitetyn asiointipisteen perustaminen voi aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mikäli tätä varten perustetaan kokonaan uusi viranomainen. Kirjelmässä voitaisiin tuoda esille, että varsinkaan julkisen talouden nykyisessä ja todennäköisessä tulevaisuudessa uusien virastojen perustaminen on vaikeasti perusteltavissa. Uusien tehtävien sisällyttäminen jo olemassa olevien viranomaisten tehtäviin voitaisiin tuoda kirjelmässä esille ensisijaisena ratkaisuna. Kuten kirjelmässä

todetaan, kansallisen toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen kolmen kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta on liian lyhyt aika ottaen huomioon tarpeen muuttaa kansallisia viranomaisia koskevaa lainsäädäntöä.

Ehdotukseen sisältyvien viranomaisille osoitettavien tehtävien tulisi olla tarkkarajaisempia ja selkeämpiä, erityisesti ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden määrittämisen. Muistiossa todetaan, että tämä "voi aiheuttaa epäselvyyttä sekä haasteita viranomaisen toiminnassa". Asian voisi ilmaista painokkaammin, toteamalla, että tämä "hyvin todennäköisesti aiheuttaa epäselvyyttä ja haasteita viranomaisen toiminnassa".

Kirjelmän mukaisesti ELY-keskukset pitävät tärkeänä, että pk-yrityksien tukemisessa testaus- ja kokeiluympäristöjen perustamisen tukemisen sääntelyssä turvataan toimijoiden yhdenvertaisuus.

Asetusehdotuksessa säädettäisiin nettonollateknologioiden valmistusta koskevien hankkeiden luvituksen enimmäismääräajoista. Sääntelyssä on varmistuttava siitä, että luvitukselle ja muille viranomaisprosesseille asetetut enimmäismääräajat ja mahdollisuudet myöntää pidennyksiä ovat riittäviä asian käsittelemiseksi huolellisesti. Tämä edellyttää myös riittäviä viranomaistoiminnan resursseja mm. ELY-keskuksissa.

ELY-keskukset yhtyvät kirjelmässä esitettyyn valtioneuvoston kantaan (luku 9) esittäen harkittavaksi painokkaampia ilmaisuja ja täydennyksiä Suomelle kansallisesti keskeisissä kysymyksissä. Valtioneuvoston aikaisempiin näkemyksiin ja edellä esitettyyn liittyen ELY-keskukset korostavat tarvetta huomioida kansallisten erityispiirteiden lisäksi myös alueelliset erityispiirteet. Tämä edellyttää sitä, että jäsenvaltioilla on riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen.

ELY-keskukset painottavat sitä, että luvitukselle asetettavien enimmäismääräaikojen ja viranomaisten määräaikoihin myöntämien pidennysten on oltava oikeasta suhteesta aikaan, jonka viranomaiset tarvitsevat asian käsittelemiseksi huolellisesti.
Ehdotettu strategisten hankkeiden tunnustamista koskevien hakemusten hyväksymismenettely olisi ongelmallinen paitsi perustuslain 21 §:n ja muutoksenhaun käyttämisen näkökulmasta, myös erilaisia hankkeita käsittelevien hallintoviranomaisten toiminnan kannalta. Tämän voisi mainita kannanotossa.

Valtioneuvoston kannanoton mukaisesti asetuksen kansalliselle täytäntöönpanolle on varmistettava riittävä siirtymäaika erityisesti sääntelyn ennakoitavuuden vuoksi.

ELY-keskusten puolesta, ylijohtajien puheenjohtaja,
ylijohtaja
Ari Niiranen
Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
ari.niiranen@ely-keskus.fi, p. 0295 026 060

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä.